

(anti-)
pestprotocol

2020

Planmatige
aanpak m.b.t.
pestgedrag

Inhoud

Aanpak van pesten.....	3
Stimuleren van goed gedrag bij leerlingen.....	3
Aan het begin van elk schooljaar	3
Stimuleren van voorbeeldgedrag leerkrachten.....	4
Een goed leerlingvolgsysteem en leerlingbegeleiding.....	5
Aanpak van pesten.....	5
Signaleren pestgedrag.....	5
Onze directe aanpak bij ruzie en/of pestgedrag	5
Onze planmatige aanpak van pestgedrag in groepen.....	6
Adviezen aan ouders (en leerkrachten) ...	8
Cyberpesten	9
Wat is cyberpesten?.....	9
(cyber)pesten voorkomen: dit kun je doen (of laten)	9
(cyber)pesten aanpakken: dit kun je doen (of laten)	9

Inleiding

PCB de Parel heeft de ambitie om een pest-vrije school te zijn. Helaas komt pesten voor op elke plek waar mensen samen leven/werken voor. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en op onze school serieus aanpakken.

Hiervoor zijn een aantal zaken van belang:

- Iedereen dient ervan doordrongen te zijn, dat pestproblemen een negatieve invloed hebben op de intellectuele en emotionele ontwikkeling van de leerling.
- Pestgedrag binnen een groep heeft zowel een negatieve invloed op het welbevinden van het individuele kind als op het pedagogisch klimaat binnen de groep.
- Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende groep), leerkrachten en de ouders/ verzorgers.
- Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt, waarna met hen afspraken worden gemaakt.
- Als pesten optreedt, moeten leerkrachten (in samenwerking met de ouders) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen.
- Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch (weer) de kop opsteekt, moet de school beschikken over een directe aanpak.
- Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert dan is de inschakeling van de directie en evt. inbreng in het OZO-overleg nodig.
- Er is een vertrouwenspersoon aangesteld (nl. Wendy Kradolfer) en een pest-coördinator (nl. Esther Anninga).

Definitie

Pesten is het langdurig/herhaaldelijk uitoefenen van geestelijk en/of lichamelijk geweld door een persoon/groep tegen één of meer medeleerlingen, die niet (meer) in staat is/zijn zichzelf te verdedigen.

Vormen van pesten

Dit zijn voorbeelden van pesten. Er zijn ook nog andere voorbeelden te noemen.

- stukmaken, afpakken en/of verstoppen van eigendommen
- naroeppen, uitlachen en/of belachelijk maken
- schelden of scheldnamen geven, dreigen
- nadoen, imiteren, bij voorkeur sterk overdreven
- uitsluiten van groepsspel of sportactiviteit, doodzwijgen
- fysiek geweld

- afpersing: dwingen om geld of spullen af te geven of iets voor de pester te doen.
- digitaal pesten, via e-mail, sociale media, internet, e.d..

Verschil tussen pesten en plagen

Plagen	Pesten
Gelijkwaardigheid	Machtsverschil
Wisselend "slachtofferschap".	Hetzelfde slachtoffer
Humoristisch	Kwetsend
Af en toe	Vaak/voortdurend

Zie ook de bijlage 'infographic pesten'.

Aanpak van pesten

Preventief

Stimuleren van goed gedrag bij leerlingen

'Op de Parel vinden we het belangrijk dat er in het algemeen positief met elkaar omgegaan wordt. Uit onderzoek is gebleken dat onderwijs in vaardigheden met betrekking tot positief gedrag veel effect heeft. Daarom wordt er in de groepen structureel aandacht besteed aan gewenst gedrag door

- kinderen te leren hoe zij zich aan de regels en afspraken moeten houden.
- goed gedrag consequent te bekrachtigen door middel van complimenten en beloningen.
- kinderen bekend te maken met de stop-loop-praat-procedure uit pbs (zie bijlage 5)
- wekelijks Leefstijllessen te geven, waarin aandacht is voor sociale vaardigheden, het herkennen en respecteren van persoonlijke grenzen bij jezelf en bij de ander.
- elke twee weken aandacht te besteden aan de 'deugd van de week', waarbij gesproken wordt over bijv. naastenliefde, respect, eenheid, bescheidenheid, enz. Deze deugden worden voor de kinderen herkenbaar gekoppeld aan de school- en klassenregels. De deugd van de week hangt zichtbaar op de deur van het lokaal.

Aan het begin van elk schooljaar

In de eerste week van elk schooljaar worden in elke groep met de kinderen klassenregels geformuleerd. De klassenregels vloeien voort uit de 5 schoolregels. Daarnaast zijn de klassenregels vaak afspraken die in de betreffende groepen gelden om de organisatie in de groep zo soepel mogelijk te laten verlopen. Hierin speelt de leerkracht een sturende rol. De formulering van de klassenregels is kort, helder en benoemd gewenst gedrag ('klare taal'). Er worden maximaal 10 klassenregels opgesteld. Deze afspraken hangen zichtbaar in de groep en worden door kinderen

en leerkrachten zichtbaar onderschreven in de vorm van een klassencontract of vriendenkring.

De schoolregels vormen het kader voor de klassenregels die:

- Een vertaling zijn in concreet gedrag, positief geformuleerd.
- Een vertaling zijn naar leeftijdsniveau van de betreffende groep.
- Een detaillering naar omgaan met elkaar binnen de groep zijn. (vb. handen bij jezelf, iedereen mag meedoen.)

Aan het begin van elk schooljaar wordt er aandacht besteed aan de week tegen pesten, wat pesten is en welk effect pesten heeft op personen die gepest worden. Ook wordt benoemd dat juf Wendy Kradolfer de vertrouwenspersoon is. Er kan gebruik gemaakt worden van materiaal van bijv. www.pestweb.nl, www.weektegenpesten.nl, www.zapp.nl/programmas/anti-pest-club.

De leerkrachten zijn zich bewust van de fasen van groepsvorming en spelen hier in de eerste weken van het schooljaar bewust op in door groepsvormende activiteiten te doen. Deze groepsvormende activiteiten kunnen nog eens terug komen op momenten dat daar behoefte aan is en na de kerstvakantie. (informatie: zie bijlage groepsvorming)

Zoals het cliché al zegt; voorkomen is beter dan genezen. Dit gaat zeker ook op voor het pedagogisch klimaat van de klas. Uit onderzoek is gebleken dat leerkrachten die weinig 'problemen' ervaren in staat zijn om vroegtijdig te signaleren en bijsturen. Zij zijn zich bewust van wat er leeft in de groep; ze kennen hun leerlingen en hun thuissituatie. Zij investeren in de relatie met de kinderen ('wat zit er onder de waterlijn?'). Hiermee zijn ze in staat om gedrag bij te sturen voordat het escaleert. Tevens zijn ze zich bewust van hun eigen rol in het groepsproces en in staat daar open en kritisch naar te kijken. (Gedragsprotocol PCB de Parel, 2017)

Stimuleren van voorbeeldgedrag leerkrachten.

Het voorbeeld van de leerkrachten (en thuis de ouders) is van groot belang.

Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en de leerlingen wordt niet geaccepteerd. Leerkrachten en directie horen duidelijk stelling te nemen tegen dergelijke gedragingen.

Leerkrachten en ouders moeten alert zijn op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan en duidelijk stelling nemen wanneer bepaalde gedragingen hun norm overschrijden.

In de 'schoolaanpak gedrag' staat ook beschreven hoe we daarmee omgaan ingedeeld in 5 categorieën.

Een goed leerlingvolgsysteem en leerlingbegeleiding.

Twee keer per jaar wordt voor alle leerlingen van groep 3 t/m 8 de SCOL ingevuld. Kinderen van groep 5, 6, 7 en 8 vullen ook de leerlingSCOL in. Inclusief de monitor sociale veiligheid en welbevinden. De LB-er 'sociaal-emotionele ontwikkeling' analyseert samen met de leerkracht deze gegevens. Opvallendheden worden door de leerkracht besproken met de IB-er.

Aanpak van pesten

Curatief

Signaleren pestgedrag.

Allereerst is het signaleren van pestgedrag niet altijd even gemakkelijk. Het gebeurt vaak achter de rug van de leerkracht om en soms onderhuids.

In dit opzicht is het belangrijk dat de kinderen weten dat zij ook een verantwoordelijkheid hebben om het pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. De regel van "klikken" is hier niet van toepassing. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.

Om meer zicht te krijgen op de verhoudingen tussen de leerlingen onderling in de groep kan een sociogram worden afgenomen (www.somatics.nl). Of gewerkt met de 'ringaanpak' (B. Redeker, Uitgeverij Pica).

De inbreng van de ouders blijft beperkt tot het aanreiken van informatie, tot het geven van suggesties en tot het ondersteunen van de aanpak van de school. Het is dus niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind op te lossen. Bij pestgedrag zullen in eerste instantie de leerkrachten hun verantwoordelijkheid (moeten) nemen en indien nodig overleg voeren met de ouders.

Onze directe aanpak bij ruzie en/of pestgedrag

Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben en/of elkaar pesten (in het echte leven of online) proberen zij en wij:

Stap 1: Er eerst zelf (en samen) uit te komen m.b.v. 'stop-loop-praat'.

Stap 2: De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderinggesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken.

Stap 3: Bij herhaaldelijke ruzie/pestgedrag benoemt de leerkracht duidelijk het gewenste gedrag en gaat in gesprek met de leerling die pest/ruzie maakt. De ouders worden geïnformeerd en overleg met de pestcoördinator. (De acties van categorie 2 van het gedragsprotocol worden ingezet.)

Stap 4: Wanneer het pestgedrag voortduurt gaat de leerkracht weer met de leerling die pest. Na dit gesprek worden de ouders van de pester geïnformeerd en kunnen hem/haar sancties worden opgelegd. (De acties van categorie 3 van het gedragsprotocol worden ingezet.) Ouders van het gepeste kind worden geïnformeerd over de situatie en de acties.

Stap 5: Bij verdere herhaling voert de leerkracht een gesprek met de directie, pestcoördinator, SMW-er en/of IB-er over passende maatregelen. De leerkracht en/of directeur/IB-er voeren deze maatregelen uit en de naleving wordt regelmatig geëvalueerd. Dit kan bijv. een eventuele sova-training tot gevolg hebben. (De acties van categorie 4 van het gedragsprotocol worden ingezet.)

Stap 6: De school heeft al het mogelijke gedaan om een einde te maken aan het pestprobleem. (De acties van categorie 5 van het gedragsprotocol worden ingezet.)

Bij de bovenstaande stappen wordt vooral aandacht besteed aan de zgn. pester. Tijdens het proces van aanpakken van de situatie blijft de leerkracht ook in gesprek met de gepeste leerling (en ouders vanaf stap 4). Omdat pesten een groot effect heeft op het zelfvertrouwen wordt gezocht naar manieren om het zelfvertrouwen te verbeteren, door middel van complimenten en evt. sova-training.

Natuurlijk is er aandacht voor het gepeste kind en wordt er met hem/haar besproken wat hij/zij nodig heeft om herhaling te voorkomen. Omdat pesten een groot effect heeft op het zelfvertrouwen wordt gezocht naar manieren om het zelfvertrouwen te verbeteren, door middel van complimenten en evt. sova-training.

Ook wordt aandacht besteed aan de 'omstanders'. Welke kinderen zien het gebeuren en doen mee? Wie doen niets? In de groep kan aandacht besteed worden aan het helpen van de gepeste klasgenoot.

SMW kan ook ingeschakeld worden.

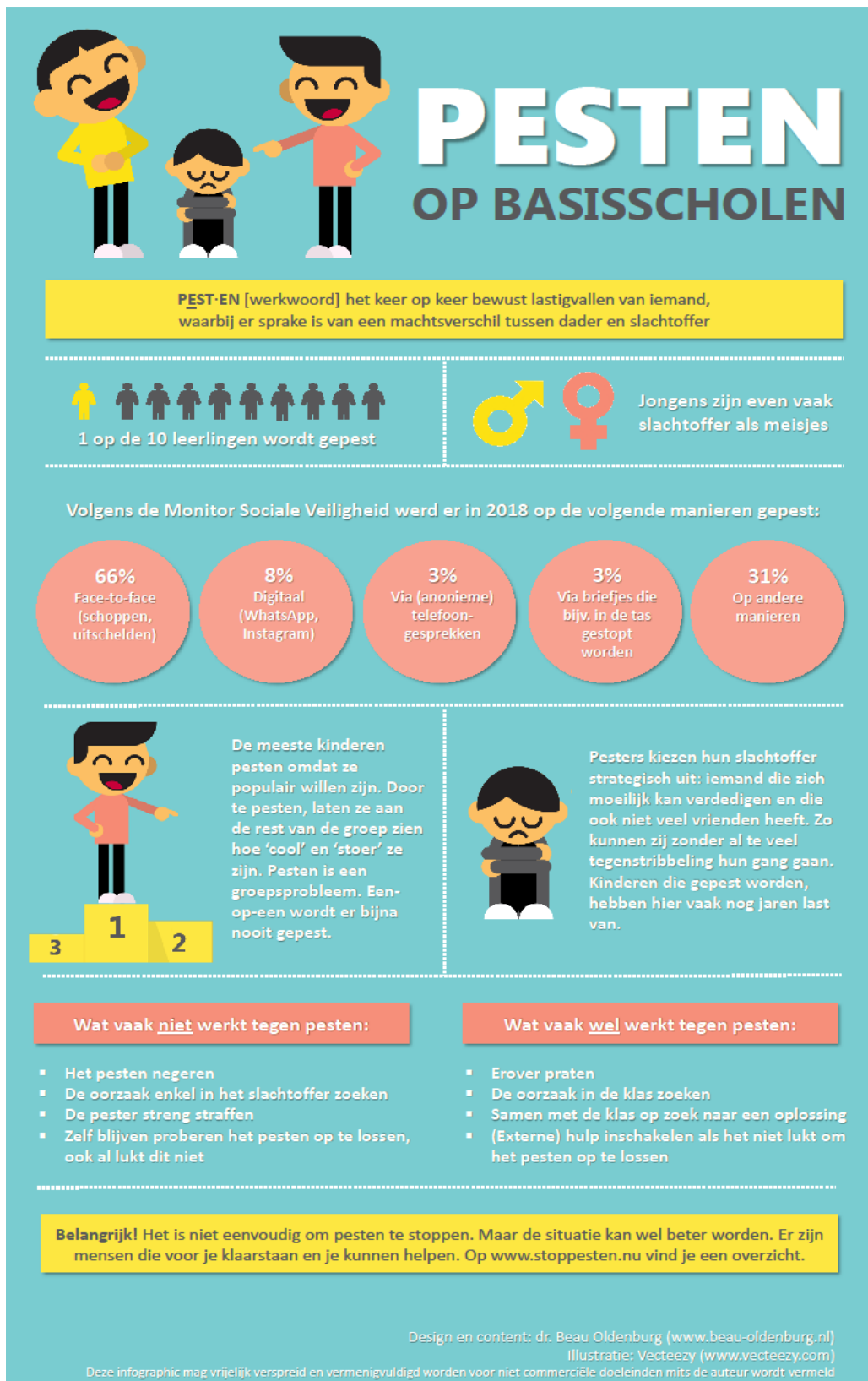
Onze planmatige aanpak van pestgedrag in groepen.

Komt het pestgedrag in een bepaalde groep veelvuldig voor, dan kiezen we naast de hier bovenstaande directe aanpak voor een planmatige aanpak. Hiervoor kunnen passende projecten aangeschaft worden.

Voorbeelden hiervan zijn het kanjer-training, het project 'Pesten is dwaasheid', Ringaanpak (B. Redeker, uitgeverij Pica), Rots & Water, SMW etc.

Deze projecten gaan meestal in op de gevoelens en houding van de gepeste leerling, de pester en de meelopers.

Bijlagen

Adviezen aan ouders (en leerkrachten)...

Ouders van gepeste kinderen:

- Houdt de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- Door positieve stimulering en zgn schouderklopjes kan zelfrespect vergroot worden of weer terug komen.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

Ouders van pesters:

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans om pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:
  - o Een problematische thuissituatie
  - o Voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen)
  - o Voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt.
  - o Voortdurend met elkaar de competitie aan gaan.
  - o Een voortdurende strijd om de macht in de klas of in de buurt.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van de school staat.

Alle andere ouders:

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.

Meer informatie:

- www.pestweb.nl
- www.stoppestennu.nl

Cyberpesten

Online pesten, cyberpesten, digitaal pesten: het zijn allemaal termen die we gebruiken voor pestgedrag via sociale media.

Beschermd door anonimiteit gaat cyberpesten veel verder dan andere vormen van pesten.

Wat is cyberpesten?

Digitaal pesten kan op veel manieren. Online pesten mensen, vooral scholieren, elkaar door:

- Misbruik van privégegevens (zoals het stelen van wachtwoorden of het aanmaken van nep-accounts)
- Uitsluiting in whatsapp-groepen
- Het verspreiden van beeldmateriaal (zoals intieme foto's of filmpjes van mishandeling)
- Dreigtweets en haatposts

(cyber)pesten voorkomen: dit kun je doen (of laten)

Het helpt om een kind weerbaar te maken. Praat met kinderen over wat zij doen op internet en maak afspraken:

- Deel nooit privégegevens, zoals naam, adres, telefoonnummer of de naam van je school
- Verzin (samen) een goede nickname
- Scherm je profiel zoveel mogelijk af; 'alleen voor vrienden' is de beste optie
- Plaats alleen neutrale foto's (geen sexy foto's) of beter nog; helemaal geen foto's waarop je gezicht herkenbaar is
- Wees selectief in het accepteren van een vriendschapsverzoek; doe dit alleen wanneer je iemand in het echte leven ooit hebt ontmoet
- Verwijder onbekende mensen uit je vriendenlijst
- Houd wachtwoorden en inloggegevens altijd geheim: ook voor je beste vriend(inn)en
- Niet schelden en geen mensen kwetsen, dat zou je in het echt ook niet doen
- Heb je iets vervelend gezien of meegemaakt? Vertel het aan iemand die je vertrouwt, bijvoorbeeld een ouder, buurvrouw of leerkracht. Op <https://www.mediawijsheid.nl/onlinepesten/> vind je meer informatie.

(cyber)pesten aanpakken: dit kun je doen (of laten)

Krijgt een kind toch te maken met online pesten, doe dan het volgende:

- Complimenteer dat het kind naar je is toegekomen
- Een kind dat wordt gepest, heeft in eerste instantie behoefte aan steun
- Luister naar hem/haar en neem zijn/haar verhaal serieus

- Onderneem niet meteen actie
- Bedenk eerst (samen met het kind) wat de beste aanpak is
- Stap pas (na overleg met het kind) naar school en/of ouders en/of andere partijen
- Pak internet (of de computer of tablet) niet af. Het lijkt misschien een oplossing, maar het is oneerlijk om een kind zo'n zware straf te geven terwijl hij/zij eigenlijk slachtoffer is

Adviseer het kind om het volgende te doen:

- Reageer niet op de mails, berichtjes of filmpjes
- Bewaar alle mails, berichtjes of filmpjes. Sla ze op of maak er screenshots/foto's van. Het kan dienen als bewijsmateriaal
- Aangifte doen? Kijk dan op vraaghetdepolitie.nl
- Blokkeer degene die je lastig valt
- Staan de filmpjes of berichten op een website? Benader de eigenaar en vraag om het materiaal te laten verwijderen (maak eerst foto's als bewijsmateriaal)

Bron: www.mediawijsheid.nl/onlinepesten

Meer informatie is ook te vinden op

Meer informatie:
www.pestweb.nl
www.stoppestennu.nl